

นิทรรศการศิลปะ โดย
ภุ พัวพันธ์สกุล วันทนา พัวพันธ์สกุล
21-30 มกราคม 2535
หอสมุดแห่งชาติ - หอสมุดเจ้าพระยา - เชียงใหม่
8.30 - 16.30 (ทุกวัน)

Rama IX Art Museum Foundation

Art Exposition by
Bhu Puapansakul Wantana Puapansakul

21-30 January 1992
Ratchamangklapisek National Library, Chiang Mai
8 : 30 - 16 : 30 (everyday)

B-CAT-1-0295-1992
GRO-0367-01-1992

B-CAT-1-0295

นิทรรศการศิลปะ โดย
ภู่ พัวพันธ์สกุล วันทนา พัวพันธ์สกุล

21-30 มกราคม 2535

Rama IX Art Museum

หอสมุดแห่งชาติ รัชตมณฑล เชียงใหม่

8.30 - 16.30 (ทุกวัน)

Art Exposition by
Bhu Puapansakul Wantana Puapansakul

21-30 January 1992

Ratchamangklapisek National Library, Chiang Mai

8 : 30 - 16 : 30 (everyday)

วันที่ 12 มกราคม

วันที่

โดย ภู่ พัวพันธ์สกุล

โครงการเฉลิมพระเกียรติ

ศิลปกรรมแห่งชาติ

Forward

Arts result from creative expression of human hearts and souls.

Khun Wantana expressed her heart and soul through her Lanna-Thai-style painting.

Her son, Khun Bhu, follows the same Northern-style of artistic expression but different approach.

Some 10 years ago, we were talking and admiring each other's family.

But we today are fortunate to witness the first Exhibition from this happy family.

Kasem Wattanachai

President of
Chiang Mai University
Dec. 23, 1991

Rama IX Art Museum Foundation

๒๕๓๕

๒๕๓๕, ๖

กะล่ำงกำงข่วง

Rama IX Art Museum Foundation

จากการที่ได้เข้าไปตามหมู่บ้านในชนบท และคิดตาม
ผลงานจิตรกรรมฝาผนังของภาคเหนือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙
ซึ่งในขณะนั้น ไม่ได้คิดจะทำงานออกมาเป็นชิ้นเป็นอัน
แต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้เริ่มมีงานจ้างให้เขียนภาพขึ้น
อย่างจริงจังโดยอาศัยงานจิตรกรรมฝาผนังจากวัด
พระสิงห์, วัดบวรศรีทวารวดี, วัดพระธาตุลำปางหลวง,
วัดภูมินทร์, วัดหนองบัว จังหวัดน่าน วัดหลวงราชสิริฐาน
จังหวัดพะเยา เป็นต้นแบบ

แม้การทำงานจะอาศัยรูปแบบและเนื้อเรื่องจากจิตรกรรม
ฝาผนังของวัดต่าง ๆ ก็ตาม ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๖
ได้เริ่มใช้รูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นล้านนา เข้ามา
เป็นตัวร่วมในการทำงาน และคลี่คลายโดยใช้การ
ทับซ้อนของรูปทรงและความค้างกันในด้านพื้นที่ของ
พื้นที่ว่างสร้างมิติทางเป็นโครงของภาพ

ในช่วงนี้เองได้มีโอกาสรู้จักกับอาจารย์อนุวัตร เจริญสุขกุล
และอาจารย์วิวัฒน์ เคมย์พันธุ์ ซึ่งเป็นเสมือนผู้ที่ได้
เปิดโลกทัศน์ในการมองและคิดที่เป็นระบบให้กว้างขึ้น
ผลงานหมายเลข ๑๕-๑๖-๑๗ สร้างขึ้นหลังจากได้ผ่าน
ประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติทางจิตตามหลักพุทธอ-
ศาสสนาในระยะเวลาหนึ่ง

วันทนา พัวพันธ์สกุล

๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๕

ผูกพันกันมาแต่...

งานศิลปกรรมของวันทนาและภู พัวพันธัสกุล

ผมรู้จักกันจ้ะ (วันทนา) คนที่กำลังจะเป็นครอบครัว อาจารย์ปฐม ภูพัวพันธัสกุล และภู (ชื่อเดิม “ภู”) ลูกชายคนหัวปอกันที่จะเขียนรูปเป็น นันท์คือเหตุการณ์เมื่อประมาณสิบกว่าปีมาแล้ว คอมันนั้นผมก็อาจารย์ปฐม ได้ชวนกันออกเก็บข้อมูลหมู่บ้านและวัดในบริเวณธรรมล้านนาอยู่แถวเมืองฯ ในขณะนั้นมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กำลังพัฒนาอยู่ในช่วงแรก ๆ

วันทนาได้รับการศึกษาจากโรงเรียนเพาะช่าง ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาด้านการช่างและวิจิตรศิลป์ในระดับต้น ๆ ศิลปินอาวุโสและร่วมสมัยจำนวนมากของประเทศไทย ก็ผ่านการฝึกฝนอบรมมาจากสถาบันนี้แทบทั้งสิ้น เมื่ออาจารย์ปฐมจบจากโรงเรียนเพาะช่างมาเรียนต่อที่คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผมเรียนอยู่ที่คณะสถาปัตยกรรมฯ ก็ได้แต่มองหน้ากันอยู่ไม่ได้สนิทสนม ค่ะนั้ เมื่อวันทนาไปเรียนสถาปัตย์ที่นั่น คณะจิตรกรรมก็อยู่บ่อย ๆ ก็ยังไม่ได้รู้จักกันเช่นกัน

เมื่ออาจารย์ปฐมได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในขณะที่ไม่ได้ลาออกจากการงานแต่กลับมามีงานจากการศึกษาคือ กำลังสอนสอนหนังสือเหมือนเดิม และอาจารย์มีความรู้สถาปัตยกรรมในบ้านเมืองไทยมากขึ้น จึงใช้เวลาที่ว่างอยู่ขึ้นคราวละสองสามวันทั่วประเทศ แต่ก็จะมาพักอยู่ที่เชียงใหม่อยู่เสมอ

ผมมารู้จักกับวันทนาจริง ๆ ในช่วงนี้เอง คอมันนั้น วันทนาคนไม่ค่อยเป็นศิลปิน เขาจะได้ชื่อว่าเป็นครูสอนวาดเขียนอยู่โรงเรียนเทศบาลในวัดเชตุพลาก่อเมื่อสิบปีมาแล้ว ส่วนอาจารย์ปฐมสอนหนังสืออย่างเดียว ไม่ได้ทำงานศิลปกรรม ทั้ง ๆ ที่ความสามารถของอาจารย์ปฐมในทางศิลปะจริง ๆ นั้นอยู่ในระดับศิลปิน

วันทนาไปสอบกฎระเบียบชุมชนกับแบบแผนเรือนศิลปะมาก่อน เมื่อเป็นครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านสุเทพ ในท่าขอเขมรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็ลาออกจากครูมาเป็นเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดกลางในมหาวิทยาลัยนั่น ก็อีกวันแหละจะได้ไปไม่นานก็ต้องลาออกมาอีก การประสานไม้หุ่นละครกับบางท่งที่เป็นแบบแผนราชการ

ทั่วไป ครั้นอยู่อย่าง ๆ ไม่มีงานทำก็ชักจะหงุดหงิดเป็นประจักษ์น อาจารย์ปฐมจึงได้แนะนำให้เขียนรูปตามที่ได้อีกส่วน ซึ่งเป็นระยะที่ภู ลูกชายคนหัวปอกำลังจะเกิดหรือเกิดแล้วไม่นานนัก ผมจำไม่ได้แน่ชัดเพราะเป็นเหตุการณ์เมื่อสิบกว่าปีเศษมาแล้ว

ทั้งวันทนาและอาจารย์ปฐมเป็นชาวเหนือในเขตจังหวัดพะเยาโดยกำเนิด หรือพูดไปอีกทีก็เป็นเจ้าของวัฒนธรรมล้านนาเอง ส่วนผมนั้นเป็นคนกรุงเทพฯ แต่ที่รู้จักมักคุ้นกับคนเหนืออยู่บ้าง โดยมีสายญาติห่าง ๆ ซึ่งเป็นคนพบคืออยู่ที่อำเภอสันกำแพง ที่จังหวัดเชียงใหม่ แต่เริ่มจำความได้ ฉะนั้นทั้งภาษาเหนือและคนเหนือจึงมิใช่สิ่งแปลกหน้าสำหรับผม ครูสอนวาดรูปทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญของผมนสองท่านก็เป็นชาวเหนือ (ศาสตราจารย์อ. นิยมคนเหนือ และอาจารย์ฮิยา พันธ์ศิริที่ ออกมาทำงานที่จังหวัดเชียงใหม่ และเคยขึ้นกรปฐปะชาลเศวที่ในสมัยหนึ่ง) โดยเฉพาะศาสตราจารย์อ.นิยม เป็นผู้ที่ปันศาลใจให้ผมสนใจสถาปัตยกรรมล้านนา แนะนำให้รู้จักงานจิตรกรรมของศิลปินที่บ้าน คุณลุงบุญมี พงษ์ประเสริฐ

วันทนาทำงานจิตรกรรมมาจนถึงปัจจุบันร่วมสี่สิบปีเศษ งานหลัก ๆ คือเขียนภาพหมู่บ้านล้านนา ถึงแม้ว่าในระยะห้าหกปีหลังจะหันมาเขียนภาพเหมือนบ้าง ตลอดจนถึงการเขียนภาพสัญลักษณ์พระพุทธรูปศาสนาในระยะใกล้ ๆ ก่อนการแสดงงานในครั้งนี้ แต่งานที่เด่นจริง ๆ ของวันทนายังเป็นงานในชุดภาพหมู่บ้านในอดีต เรื่องราวในงานชุดหมู่บ้านนั้นจะวนเวียนอยู่ในลักษณะของนิเวศวิทยาวัฒนธรรมตั้งแต่ระดับสภาพชีวิตของหมู่บ้านพื้นพล ซึ่งจะมีคำโบราณล้านนา สุธิว่า เกยวัน ทา แทรกอยู่ในทวารได้ ไม่แต่สวนอันวันรับ งานสภาพแวดล้อมอันมีถิ่นอาศัยหรือความมีเสน่ห์ของหมู่บ้านล้านนา งานสภาพจริง จนถึงรายละเอียดปลีกย่อยของชนวน้ำสวนธารน้ำอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหมู่บ้านล้านนาอีกเช่นกัน

ในขณะที่งานวันทนาที่ไม่ได้ละเลยรายละเอียดและความสำคัญอีกส่วนหนึ่งของนิเวศวิทยาวัฒนธรรม

ของล้านนา ก็คือองค์ความเชื่อ วิถีและพิธีกรรม ตั้งแต่สภาพแวดล้อมของศาลปู่ย่า บ้านกับวัด จนถึงการก่อพระเจดีย์ทาว เป็นต้น

โครงสร้างภาพในชุดหมู่บ้านทั้งหมดจะเป็นโครงสร้างที่ว่าง (spatial structure) ในแนวนอนลักษณะเชิงทแยง (มองจากเบื้องบนอย่างทิศศักราชตามแบบประเพณีตะวันตก) โดยใช้โครงที่ว่างของทางสัญจรเป็นคาน้ำวางงานสถาปัตยกรรมเป็นคาน้ำ แล้วแทรกขึ้นด้วยชีวิตของไม้ยืนต้นและพรรณไม้นานา

ความซับซ้อนในเชิงโครงสร้างภาพจะอยู่ในภาพชุดที่เป็นการมองของระยะเอียงต่าง ๆ ที่นอกจากจะเหล่านี้อีกใช้โครงสร้างที่ว่างอีกเอียงในแนวทแยงแล้ว ความมีเสน่ห์ของงานชุดนี้การแสดงให้ถึงความงามของที่ว่างที่ภายในออกและภายใน การจัดวางที่วางงานในให้เป็นส่วนต่อเนื่องและที่ว่างภายในจะเป็นตัวควบคุม (approach) นำไปสู่ภายใน โดยการใช้อีกประกอบของรั้วคาน้ำแสดง โครงของไม้ยืนต้น ตลอดจนพรรณไม้ล้มลุกที่อยู่ในส่วนหน้าของภาพเป็นคาน้ำทาง

อย่างที่ได้กล่าวถึงว่าโครงสร้างเองอย่างใด ๆ นั้น คงมิใช่ความสำเร็จในงานของวันทนา สิ่งที่เราจะได้รับการประทับใจในทันทีที่เห็นโครงการเหล่านี้ ก็คืออารมณ์ของความไว้วางใจ สิ่งแทรกอยู่ในทุกชุดของภาพ ในทุกชีวิต ทุกองค์ประกอบ และในทุกธาตุที่ประกอบขึ้นเป็นงานสถาปัตยกรรม (รูป (รูป) เป็นต้น)

สิ่งที่ผมพบเป็นทั้งอารมณ์และความคิดคำนึงของผู้อ่านที่ได้สัมผัสกับบรรยากาศนั้นและมีความสุขสบายอย่างสงบเย็น (ลึก ๆ) ในใจมากลอบ ฉะนั้นงานของวันทนาจึงมีรูปบุคคลไม่ได้ งานที่มีรูปบุคคลที่ดีที่สุดที่สอดคล้องกับความไว้วางใจได้มี มีเพียงรูปหญิงนั่งคิดคำนึงอยู่หลังม่านไม้ซึ่งป็นน้ำออกจนเดียว ประหนึ่งเป็นฉายาของผู้สาวใจตามแนวคิดหรือท่วง

งานจิตรกรรมชุดหมู่บ้านล้านนาของวันทนายีน มิได้เป็นภาพทิวทัศน์ธรรมชาติ แต่เป็นงานศิลปกรรมที่แสดง

๑. วันทนา หัวพันยี่สิบ "สวนม่อน" (สีน้ำเงิน)
ราว พ.ศ. ๒๔๑๔

ให้พื้นที่และเวลาชีวิตที่อบอุ่นของชุมชนบ้านนา ได้
ย้อนกลับจนร้อย และเป็นทิศทางเชิงประวัติศาสตร์
ในงานจิตรกรรมลายหุ่นบ้านล้านนาสมัยใหม่ด้วย ที่ว่า
สมัยใหม่ในที่นี้คือการที่เชื่อมภาพไปกรอบแบบแผน

ตะวันตกที่หันมาจากกาเรียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง
ภายในวังหรือวัดตามแบบประเพณีเดิม ในลักษณะ
เช่นนี้ผู้ที่เป็ศิลปะบ้านนาถูกเบิกทางแก่คือคุณลุงบุญบัน
พงษ์ประคัมภ์ (พ.ศ. ๒๔๓๔-๒๕๑๐) ศิลปินพื้นบ้าน
ที่อำเภอแม่ริม เชียงใหม่ โดยเขียนภาพบ้านล้านนา
ได้อย่างสมจริง ซึ่งศาสตราจารย์ ณัฏฐาเหมินท์
เคยใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในความเรียงเรือนล้านนา
อยู่เสมอ ส่วนงานของ จ.พรหมินทร์ ศิลปินบ้าน
อีกท่านหนึ่งที่อำเภอพาน เชียงราย ในปัจจุบันค่อนข้าง
จะรับอิทธิพลการเขียนภาพที่พัฒนแบบตะวันตกผสม
ผสานกับแนวเขียนร่วมกระดาดอยู่มาก

ผู้ที่เสนองานศิลปกรรมที่แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณ
อันลึก ลึกถึงของวัฒนธรรมล้านนาได้เป็นคนแรกๆ
นั่น คงจะเป็น อินสธย์ วงศ์สาม ชาวอำเภอป่าซาง
ลำพูน (ปัจจุบันยังอยู่ ณ ถิ่นเกิดเดิม) ซึ่งเป็นงานชุด
ในช่วงประมาณก่อนหน้าถึง พ.ศ. ๒๕๐๒ ในรูป
องค์ประกอบของงานสถาปัตยกรรมกับตัวรูปในตำแหน่ง

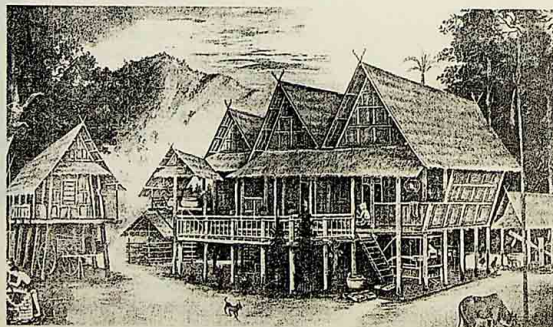
และสีหน้าที่บ่งบอกถึงอารมณ์นั้น

งานจิตรกรรมชุดหุ่นบ้านล้านนาของอาจารย์คำวง
วงศ์อุปราช ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๒ นอกจากจะเป็นงาน
ที่ได้หยั่งลึกถึงวัฒนธรรมในถิ่นกำเนิดของตนเอง ดังที่
รศ.ดร.วิริยะ ไกรฤกษ์ ได้กล่าวไว้แล้ว งานของ
อาจารย์คำวง ศิลปินชาวเหนือแห่งจังหวัดเชียงราย
ที่เป็นงานจิตรกรรมในแนวหุ่นบ้านล้านนาชุดแรกที่ได้
บรรลุถึงคุณค่าของการสร้างสรรค์ เมื่อเทียบเวลากัน
แล้ว อาจารย์คำวง ได้ทำงานเมื่อคุณลุงบุญบัน
ยังมีชีวิตอยู่ วันทนาได้เริ่มทำงานเมื่ออาจารย์คำวง
ได้เลิกงานในแนวนี้ไปแล้วประมาณสิบปี และคุณลุง
บุญบันอยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิต

งานของคุณลุงบุญบัน อาจารย์คำวง และวันทนา
ต่างก็ใช้หุ่นบ้านเป็นเนื้อหาหลัก แต่ก็ต่างกันในการ
แสดงออก ความทุติการะ อารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์
ละมันจึงจึงใจเลือกใช้ปัจจัยที่เชื่อมโยงมาเน้นความหมาย
ต่างกัน งานของคุณลุงบุญบันแสดงสภาพจริงของหุ่นบ้าน
งานของอาจารย์คำวง แสดงสภาวะของงานสดด้วย
มิติโครงสร้างที่กว้างลึกซับซ้อน มีพุทธปัญญาของการ
ออกแบบและมีการใช้มุมมองที่มองย้อนกลับให้
ได้เห็นพื้นที่สถาปัตย์ที่คล่องตัวและยืดหยุ่น

งานของวันทนานั้นอยู่กึ่งกึ่งอยู่ระหว่างแบบของ
ศิลปินทั้งสองข้างต้น มีทั้งความเป็นพื้นบ้านและการ
ได้รับการฝึกฝนมาในระดับหนึ่ง วันทนาจึงมักจะใช้
แบบแผนของโครงสร้างที่ค่อนข้างจะจำกัดในแนวอีกเอียง
ตามแกนเพียง แต่ไม่ได้ยึดโครงสร้างนั้นเป็นแค่แสดงออก
ทั้งหมด มีการใช้ดินสีพราหมณ์มีนากา เล่นสีลายไปกับ
ตัวงานสถาปัตยกรรมโดยตลอด ส่วนที่เป็นลีลาอันเื่อง
กระมังที่เป็นอาการแสดงความรู้สึกที่อยู่นอกเหนือ
ความวิเวกที่ศิลปินสายล้านนาแนวภาพหุ่นบ้าน คำวง
สามารถจับจิตที่วิญญาณอันเป็นประเภทมนุษย์ได้ให้เห็น

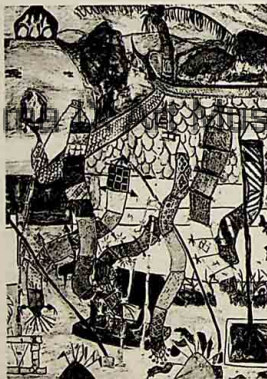
อย่างไรก็ตามทั้งที่งานของวันทนามีความน่าสนใจ
ดังกล่าวมาแล้ว แต่งานของวันทนาที่ยังไม่ได้ดูใน
ประวัติศาสตร์ อาจจะไม่ได้ว่า งานเหล่านั้นไม่มี
โอกาสแสดงต่อสาธารณะอย่างจริงจัง งานของคุณลุง
บุญบัน มีอยู่ตามวัดสำคัญ ในจังหวัดเชียงใหม่ มีงาน
ติดตั้งในที่สาธารณะพอสมควร ศิลปินอื่น ๆ มีการแสดงงาน
และมีการบันทึกทางวิชาการตามกระบวนการของสถาบัน
ร่วมสมัยอย่างจริงจังมาตลอด งานของวันทนามาจะเห็น
และชื่นชมกันอยู่ในระหว่างยุคสมัยและคู่ผสมเท่านั้น
หากแต่ต่อสาธารณะน้อยมากหรือไม่เลย ช่วงเวลา
ศิลปะที่ผ่านมานี้ งานของวันทนาจึงไม่ได้ดูในวงการ

๒. บุญบัน พงษ์ประคัมภ์ "หมู่บ้านล้านนา"
(สีน้ำเงินกระป๋อง) ราว พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๔

๓. ค้างว่งคู่ปราสาท "บ้านสวนเหนือ" (สีลุ่น)
พ.ศ. ๒๔๐๒

๔. หัวหินชลุค "องค์ทวงสวนคังเอียงใหม่"
(สีลุ่น) พ.ศ. ๒๔๕๒

แต่ก็ไม่มีอะไรมาประหลาด ที่วันทวงจะก้าวเข้ามาใน
ประตูวิเศษศักดิ์ศรีครั้ง แล้วจะเดินต่อไปหรือจำคิดตาม
วิถีเดิมของคนที่ได้

แม่ของภูเล่าให้ฟังว่า เขารู้จักเขียนรูปก่อนการเขียน
เขียนหนังสือ ภู ศิลปินชาวไทยในปัจจุบันรู้จักเขียนรูป
มาแต่อยู่ ๒ ขวบ ภาพปลาสองตัวที่เขียนขึ้นจากการได้
เห็นปลาเลี้ยง ก็แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติที่เป็นศิลปะ
ได้เป็นอย่างดี เมื่ออายุเพียงสามขวบ ภูก็สามารถเขียนรูป
ลายเส้นควบบอยและอันเคียนแดงจากภาพยนตร์ความ
จอทีวีได้อย่างน่าอัศจรรย์ และเมื่อมีอายุสิบขวบงาน
จิตรกรรมของภูก็ลงตัว ภาพชื่อ "องค์ทวงสวนคัง
เอียงใหม่" ที่เขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ นั้น ก็คือ
จิตสำนึกทางศิลปะที่มีอย่างเต็มเปี่ยมของชาวลีล
โครงสร้างภาพ แสดงให้เห็นถึง ภูเขา เจริญทวย
สถาป และระนาบผืนงานของตัวอาคารที่ก่อตัวกัน
ของไม้หนุ่มในปัจจุบัน

งานของภูเมื่อเริ่มเป็นงานศิลปะกรรมว่านสมัยได้
ถูกบันทึกจากหนังสือเลือกวิชาของคณะจิตรกรรม
มาสอนภาพพิมพ์ แล้วเมื่อเริ่มมีการจัดตั้งโรงเรียน
ที่เป็นงานสร้างสรรค ในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ จากคณะ
จิตรกรรม มหาวิทยาลัยเอียงใหม่ ค้างว่งวิธานิพนธ์
นี่เองเป็นประจักษ์พยานได้อย่างดีเลิศว่า การพัฒนาการ
ในช่วงสี่ทศวรรษนั้น มาจากโครงสร้างและแบบแผน
ในจิตสำนึกทางศิลปะกรรมที่มีค้ำยันมาแต่อดีตสืบ
ข้างต้น

ภู เริ่มงานอย่างที่เป็นระบบคล้ายกระบวนการวิจัย
มีทั้งการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในขั้นสุดท้าย สาระ
เริ่มจากแบบฝึกหัดภาพพิมพ์ที่ใช้รูปทางของนิยาม
สีโปร่งใสในขนาดกว้าง ๆ วางลอยอยู่ในที่ว่างทุกทิศทาง
แล้วจึงแคบรูปทรงเป็นเส้นประกายสีในที่ว่างอันค้ำยัน
ซับซ้อน เส้นประกายสีเหล่านี้เริ่มแปรตัวเป็นระนาบ
ในสี่ทิศทางเชิงโครงสร้างนามธรรมที่ลอยอยู่ในที่ว่าง
ซึ่งเป็นจุดเกาะเกี่ยวนำไปสู่โครงสร้างที่ว่างระนาบสีใส
ผลงานที่เผยแสดงทั้งในและต่างประเทศในระดับสากล
งานของภูนั้น เป็นงานที่ต้องใช้การออกแบบและ
จินตนาการอย่างสูง และจะต้องใช้มือการพิมพ์อย่าง
ยอดเยี่ยมเท่านั้น ที่จะนำไปสู่ความสมบูรณ์แบบทางการ
สร้างสรรคได้ เป็นงานของผู้เคยผ่านการฝึกฝนอบรม

ทั้งทางสติปัญญาและฝีมือจากสถาบันการศึกษาเป็น
อย่างดี

อย่างไรก็ตาม ถ้าจะแจกแจงงานของภูในเชิงวิเคราะห์
แล้ว ก็น่าประหลาดที่งานของเขามีโครงสร้างหลัก
แบบแนวแกนทแยงอย่างองเม่ แม้่อนการใส่ระนาบ
ทางนามธรรมนั้นย่อมมีความซับซ้อนกว่าภาพเหมือนจริง
แนวนามธรรมย่อมมีมิติที่ซับซ้อนกว่าภาพที่ค้นทั้งใน
ด้านที่ว่างและเวลา รวมทั้งประสบการณ์ที่ต่างกั้น
ระหว่างแบบประเพณี และร่วมสมัยในทศวรรษนี้ ก็ย่อม
แสดงน้อยและมีขีดของตนเองให้เห็นได้อย่างชัดเจน แต่ใน
สภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
ของคนเอง ที่ตั้งอยู่ในโลกสากลที่เจริญด้วยเทคโนโลยี
ในระดับต่าง ๆ ของงานวิธานและงานของภูก็คือตัวแทน
ของความจริง ในปรากฏการณ์ของสังคมล้านนา

งานที่เด่นของภูในสุดท้าย ๆ ได้เริ่มคลี่คลายจาก
โครงสร้างแนวแกนทแยงที่สมดุลอย่างเคร่งครัดมาเป็น
การเล่นระนาบสีขวางในแนวตั้งในท่วงอารมณ์ของ
มวลสี (รูปที่ ๔) และระนาบสีขวางบางในภาพแนวราบ
ในลักษณะที่เป็นเนื้อหาและโครงสร้างในตัวเอง (รูปที่ ๕)
นี่คือประวัติศาสร์คอนหนึ่งที่น่าสุดสมในครอบครัว
และการเคลื่อนไหวในการศิลปะกรรมของล้านนาลีกด้วย

อนุวิทย์ เจริญศุภกุล
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
๕ ธันวาคม ๒๕๔๕

Related Eversince... Wantana and Bhū Puapanskul

I knew Jiew (Wantana) when she was about to start a family with Ajarn Pathom Puapanskul and I knew Bhū (former name "Su") her eldest son before he began studying drawing. This was more than twenty years ago. It was also the early years of establishing Chiangmai University. At that time Ajarn Pathom and I often went out to the villages and temples to gather information and knowledge about Lanna and architecture.

Wantana obtained her education from Paw Chang, a prominent art school, which offers teaching in crafts and fine arts. This institute however has seen the passageway for a number of noted veteran as well as contemporary artists in Thailand. Ajarn Pathom was also graduated from Paw Chang before entering the Faculty of Fine Arts at the Silpakorn University where I was attending the Faculty of Architecture. We noticed each other but had no discourse. Therefore, although Wantana visited Ajarn Pathom quite often in the Faculty of Fine Arts, I did not know her name.

All the time Ajarn Pathom began his teaching career at the Faculty of Humanities, Chiangmai University. I was waiting for the opening of a teaching position after resigning from a government office to pursue my second degree. As I wished to learn more about Thai Architecture, I spent my time, while waiting for the job, traveling around the country but often staying in Chiangmai.

I got to really know Wantana during that time. She, then, probably did not think about becoming an artist for she was teaching drawing in a municipal school at a temple in Chiangmai. City. Meanwhile, Ajarn Pathom occupied himself only with teaching and did not create any art pieces even though he was artist.

Like most people having education in arts, Wantana did not like meticulous rules and regulations. Once married and living in a faculty housing in Moo Ban Sutep in Chiangmai University campus, she resigned from teaching and took a job at the University's central library, not very long, she quit the job again because being not accustomed to government routine system. Being unemployed, Wantana became quite moody. Ajarn Pathom advised her to do painting as she had the training background. It was then that their first child was about to be born or was also born. I can not recall exactly since that was more than twenty

years ago.

Both Wantana and Ajarn Pathom are native northern Thais from Payao Province. In other words, they have inherited the Lanna Culture. I myself am a Bankokian but have been familiar with Northern Thai people ever since I could remember. This is because I have a well-to-do distant relative in San Kam Paeng District. Northern people and Northern dialect are no strangers to me. In addition, among my architecture teachers two prominent ones are native northerners. (Professor Nimmanhaeminda and late Ajarn Chaiya Poonsirirongse, former governor of Chiangmai and Director general of the Public Welfare Department). Professor An, especially, inspired my interest in Northern style Architecture and introduced me to the folk painting arts of Uncle Boonpan Pongpradit.

Wantana has engaged in fine art works for about twenty years. Her early drawings of Northern Thai villages and the traditional Lanna style, and recently painting of Buddhism Symbols, her prominent artworks remain in the theme of Lanna Thai villages.

The content of her art in the theme of Lanna Thai Villages is bound within the cultural ecology in which certain elements are portrayed. Her expressions may cover the general way of life in the villages where Lanna style houses, rice barns, ox carts are charmingly depicted among prolific trees and orchards reflecting the actual fascinating Lanna Thai village setting. Some of her works present details of some aspects of wells and streams which are also the unique characteristics of Lanna Villages.

At the same time, Wantana does not overlook the detail and the significance of another element of Lanna cultural ecology, i.e. the cultural belief, temples, rituals and ceremonies, by presenting the context of ancestral shrines, houses and temples as well as the construction of sand stupas.

The structure used in the theme of Lanna Village is exclusively spatial structure from a bird's-eye-view angle with the empty space along the tracks as a visual guide to be followed by architectural work and filled in with the living essence of perennial trees and variety of vegetation.

Complexity of structure is presented in the paintings of detailed aspects. From the bird's-eye-view, the charm is further created by revealing the beauty of internal and external space. The internal space is used for the content, and the external space for the approach to the former and is further supported and led by the elements of square-patterned fences, perennial tree forms and various vegetation in the foreground.

However the structure in itself perhaps is not the only measure of Wantana's success. The immediate impression we would get from her works is the silent mood that fills every atom of the air, every living thing, every component and element, composing the piece of art (painting no. 1, 13, 14 etc.)

The overall impression reflects the moment of feeling and memory of the artist when she was in that environment, and it is the reflection of her tranquil satisfaction at all times. Few, thus, Wantana's work does not include a human figure. The only piece with a human element which is best, and can escape from the toughness is the painting of a lady sitting alone contemplating some deep thoughts behind the bushes next to the well-like mirroring the artist herself.

Wantana's paintings in the theme of Lanna Villages do not present the ordinary scenery but reveal exactly what she intended to present: the Soul and spirit of Lanna culture as well as the historical development of modern drawings of Lanna villages. It is modern because it is drawing for the western style framing escaping from the traditional murals within temple compounds. The pioneer in this modern art was Uncle Boonpan Pongpradit (1895-1977) a folk artist from Mae Rim District of Chiangmai who drew Lanna villages in a truly realistic and was of ten cited in the writings on Lanna by Professor An Nimmanhaeminda. Another folk artist is J. Poomin from Pan District of Chiangrai province but he has recently been rather influenced by the western style scenery drawings combined with that used in painting on paper umbrellas.

Among the pioneer artists to present the secret and tranquility of the soul and the spirit of Lanna culture is perhaps Insoth Wongarn of Pasang District, Lamphun. (still living his hometown at present). These are his works done around 1959. Besides being recognized by associate Professor

Dr. Phiriya Kratriksh as being deeply rooted in his native culture. Damrong Wongparaj, a renowned artist from Chiangrai, has created works which are among the first group of what is praised as the most valuable and creative related to Lanna village life. On a chronological study, Ajarn Dumrong was working when Uncle Bunpun was round, and Wantana started her work after Ajarn Dumrong has given up this style for ten years, which as around the last few years of Uncle Bunpun.

The three artists, Uncle Bunpun, Ajarn Dumrong and Wantana may use village elements as the main ingredients in their works; however, each depicts the elements in different ways depending on his or her mental and emotional perception and experiences. Uncle Bunpun reflects the realistic aspects while Ajarn Dumrong expresses more complicated and profound tranquility of a better trained artist.

Wantana's works are a combination of the two masters' expertise: the folk charm and the properly trained skills. Hers is the use of limited structure and the bird's-eye-view without letting it restrict her freedom. She has made use of the floral patterns to enhance her work. This has added charm to her work and reflected the joy which is fundamental in all the work of Lanna school artists.

Unfortunately, Wantana's works have not been widely introduced to the public whereas Uncle Bunpun's works have appeared in major temples throughout Chiang Mai. Other artists have also held exhibitions of their works and thus have them included in the academic record of contemporary art history.

On the other hand, Wantana's works have been appreciated only among friends and relatives and a few art collectors. Only a few of her works have been exposed to the public. Therefore, during the past twenty years Wantana's works have not made a history. However, it will not be too great a surprise if Wantana decides to make an appearance in the history, and alter that it is up to her to stay in or to shut her self out of it and to continue on her own way.

Bhu's mother narrated his history that he had learned to draw pictures before he learned to write. The young artist, Bhu, started drawing when he was two years old. The two fish he drawn from the pet fish he had seen clearly reflected his inclination to be an artist. At the age of three he could draw pictures of cowboys and American indians he had seen on T.V. At ten his painting genius had made a debut. The "Songkran Flags of Chaing Mai" which appeared in 1979 is an evidence of his artist nature. Its structure, colours and light forming picture of northern style flags ("tung"), temple, sand pagoda, stupa and white wall of the building structure mark the germination of the present day young tree, the artist himself.

Bhu's works are a product of contemporary art. His works have been gradually taking shape after he changed his major from painting to print making. His undergraduate thesis presented in 1990 to the Faculty of Fine Arts of Chiang Mai University is a good evidence of his achievement resulting from the structure and conscience formed since he was ten years old.

Bhu's started his work systematically in the same nature as a research project. It involves analysis and synthesis. Its elements started from an exercise in print making of various sizes of crystal pyramid shapes floating in all directions. From there it forms colourful lines filling in the empty space. The lines transform into plane going in four directions.

Bhu's works require artistic skill and high imagination together with printing expertise which lead to the creative achievement. The works prove well their creator's intellect and good training.

It is surprisingly evident that Bhu's works take after his mother's bird's-eye-view structure. It is certain that an abstract works has more complicated lines and planes than that of a realistic work. In terms of time and space, an abstract work also takes up more complex dimensions. The differences in the nature of the works and the artists' differences in the experiences and cultures make each artist have his or her own implication and dimension. In the scope of such a community that has its own unique history and culture surrounded by a universal world of technological advancement as Lanna, Wantana's and Bhu's works are representative of reality in Lanna society.

Bhu's later works show a change from a zigzag diagonal axial spatial structure to a use of thin white vertical planes in the mid of colourful mood (picture...) as well as a use of thin white horizontal lines that carry their own contents and structures (picture 5, 13). And this is part of the history of a happy family and a movement in Lanna art as well.

Rama IX Art Museum Foundation

ภู พัวพันธ์สกุล

ความสว่างของสี ความสดใสของสี นำมาด้วยความเข้มของสี สภาพแวดล้อมข้างเคียงและแสงสว่างจากแหล่งกำเนิด ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีผลทำให้มีทัศนคติของสีแตกต่างกันไป ทำให้สีบางสีดูเหมือนอยู่ใกล้ ในขณะที่สีอื่นดูเหมือนอยู่ไกล สิ่ง ๆ ที่อยู่ในความสนใจเดียวกันนั้นเห็นสภาพความจริงที่เกิดขึ้นในธรรมชาติที่ว่างอากาศมันโดยปกติแล้วเราไม่สามารถกำหนดขอบเขต รูปร่าง หรือมิติได้ คืออาจคือสิ่งที่ไม่ใช่ที่ว่างเข้าไปกำหนด

การกำหนดโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่งขึ้นบนที่ว่างเท่ากับเป็นการกำหนดโครงสร้างของที่ว่างนั้น ๆ ไปด้วย พร้อมกันเมื่อการกำหนดโครงสร้างของที่ว่าง ด้วยการลงคาของสื่ออย่างมีเหตุผลและสัมพันธ์กันแล้ว ย่อมทำให้ที่ว่างนั้นมีบุคลิกทางกายภาพเป็นที่น่าสนใจมา

ธันวาคม ๒๕๔๔